

การศึกษาผลกระทบของการขยายเหมืองถ่านหินแม่เมาะต่อชุมชนท้องถิ่น
กรณีศึกษา : บ้านเมาะหลวงและบ้านใหม่มงคล อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 2
ประการ คือ 1) ศึกษาผลกระทบของโรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะที่มีผลต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจ
ภาคครัวเรือนของชุมชนบ้านเมาะหลวง และบ้านใหม่มงคล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน
2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจภาคครัวเรือน ภายหลังจากการอพยพออกจากพื้นที่เดิมใน
ด้านการขาดแคลนพื้นที่ดินทำกินและการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล มีแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบ จำนวน
200 ครัวเรือน โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและอัตราร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขยายพื้นที่เหมืองแม่เมาะใน
ระหว่างปี พ.ศ. 2520 ถึงปัจจุบันคือการสูญเสียพื้นที่ป่าสงวนแม่เมาะ ป่าสงวนแม่เมาะฝั่งซ้าย
ป่าสงวนแม่เมาะตอนบน รวมพื้นที่ 67,109 ไร่ การสูญเสียพื้นที่อยู่อาศัยและทำกินจากการอพยพ
หมู่บ้านท่าปะดุน บ้านนาแหม บ้านสบเมาะ บ้านสบม้า บ้านสบจาง บ้านเมาะหลวง บ้านหางสูง
บ้านห้วยเป็ด และบ้านเวียงสวรรค์ รวมพื้นที่ 56,652 ไร่

การอพยพทำให้ราษฎรต้องเปลี่ยนอาชีพจากการเกษตรมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป
และพนักงานบริษัท ซึ่งไม่มีความมั่นคง มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งไม่
เพียงพอต่อสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน การขาดแคลนพื้นที่ดินทำกิน ทำให้ราษฎรต้องทำงานมาก
ยิ่งขึ้น เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความอุดมสมบูรณ์
ไม่สามารถหาของป่าได้ ไม่มีแหล่งน้ำไว้สำหรับปลูกพืช ทางราษฎรจึงต้องการให้ทางราชการหา
พื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้

This study on the impact of Mae Moh mining expansion on the local communities, a case study of Baan Moh Luang and Baan Mai Mongkol in Mae Moh District, Lampang province, was aimed: 1) to research on the impact of Mae Moh electric generating plant on land use for household economy by communities in Baan Moh Luang and Baan Mai Mongkol from 1977 to the present; and, 2) to investigate the changes in household economy after people's emigration from mining lands in terms of the lack of cultivation areas and change in their livelihood. Data were collected using questionnaire and interviews on the opinion of the affected people from 200 households which were later analyzed for means and percentages.

Results of the study showed that the impact created by the expansion of the Mae Moh mining from 1977 to the present was mainly the destruction of a total of 67,109 rai of reserved forest of Mae Moh and both the left portion and peak of Mae Jang reserved forest. About 56,652 rai of residential and cultivated areas also disappeared due to emigration of people from different villages of Baan Ta Pa Tuon, Baan Na Khem, Baan Sob Moh, Baan Sob Narm, Baan Sob Jang, Baan Moh Luang, Baan Hang Huong, Baan Huai Perd and Baan Wiang Sawarn.

It was also found that emigration of people from the villages caused the change in their occupation, from farming to less stable jobs such as hired labor and company employment, earning an average monthly income of 5,000 baht per household, an insufficient amount considering the current economic situation. The lack of land for cultivation forced villagers to work much harder to meet the cost of living. Forest resources were not fertile enough to provide non timbre forest products for people to collect. In addition, there was the lack of water resource for agriculture. The affected farmers would like the government to provide them with area for cultivation for income generation.